

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/191/2016
Identifikačné číslo spisu:	1111200386
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1111200386.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ U., bývajúceho v P., 2/ I., bývajúcej v P., zastúpených JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou so sídlom Advokátskej kancelárie, Malacká 2/B, Pezinok, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava I, pod sp. zn. 11 C 1/2011, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 18. novembra 2015 sp. zn. 10 Co 238/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I uznesením z 3. marca 2015 č. k. 11 C 1/2011-148 zastavil konanie o náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). Svoje rozhodnutie zdôvodnil citáciou § 83 O.s.p. a § 103 a § 104 ods. 1 prvá veta O.s.p. a tým, že v identickej právnej veci z hľadiska skutkového aj právneho základu, medzi rovnakými účastníkmi na Okresnom súde Bratislava I už prebieha iné konanie pod sp. zn. 10 C 223/2009, ktoré sa začalo skôr ako konanie vo veci sp. zn. 11 C 1/2011 s tým, že konanie vo veci sp. zn. 10 C 223/2009 nie je právoplatne skončené, a preto ide o prekážku litispendencie, ktorá je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania a bráni súdu, aby pokračoval v konaní a preto konanie z dôvodu prekážky prv začatého súdneho konania zastavil. Zdôraznil, že okrem podmienky totožnosti účastníkov uvedených konaní je splnená aj podmienka totožnosti skutkového a právneho základu oboch vecí, nakoľko žalobcovia odvíjajú svoj nárok od nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, ktorým je postup súdneho exekútora JUDr. Ladislava Jakubca v exekučnom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. Er 59/1996 (EX 365/2002). Na podporu svojho záveru o existencii prekážky litispendencie uviedol, že v oboch veciach je namietané konanie súdneho exekútora spočívajúce v nezákonnom vykonaní dražby nehnuteľností, ktoré sú vo vlastníctve žalobcov. Zdôraznil, že žalobcovia sa v oboch veciach domáhajú náhrady nemajetkovej ujmy

podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. a v konaní sp. zn. 10 C 223/2009 sa navyše domáhajú aj náhrady ušlého zisku 296 255,72 eur s príslušenstvom, čo však nemá na prekážku litispendencie pri náhrade nemajetkovej ujmy žiaden vplyv. Zároveň uviedol, že je irelevantná suma uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy v petite žaloby vo veci sp. zn. 11 C 1/2011, pretože právny a skutkový základ je ten istý a preto je totožný aj predmet konania. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal (§ 146 ods. 2 veta prvá O.s.p.).

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcov uznesením z 18. novembra 2015 sp. zn. 10 C 238/2015 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Uznesenie súdu prvej inštancie považoval za vecne správne a tiež sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Mal za to, že súd prvej inštancie riadne a dostatočne odôvodnil skutkové a právne skutočnosti, o ktoré žalobcovia opierajú v oboch právnych veciach svoj uplatňovaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a stotožnil sa s konštatovaním súdu prvej inštancie, že hoci žalobcovia si v konaní sp. zn. 10 C 223/2009 popri náhrade nemajetkovej ujmy vo výške 32 077,87 eur (v rozdielnej výške ako v posudzovanej veci) uplatňujú aj náhradu za ušlý zisk, táto skutočnosť nemá vplyv na prekážku litispendencie, pretože skutková a právna stránka oboch vecí je nepochybne rovnaká. Vzhľadom na skutočnosť, že konanie v posudzovanej veci a vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 223/2009 sú totožné tak z hľadiska účastníkov predmetných konaní, ako aj predmetu konania, v dôsledku čoho sú splnené podmienky zakladajúce zákonnú prekážku litispendencie v zmysle § 83 O.s.p., ktorá je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania a bráni súdu, aby pokračoval v konaní, odvolací súd považoval ďalšie odvolacie námietky žalobcov za irelevantné. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a v odvolacom konaní úspešnej žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal z dôvodu, že si ich náhradu neuplatnila a ani jej žiadne trovy nevznikli.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia, ktorého prípustnosť a dôvodnosť videli v odňatí možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Vyčítali odvolaciemu súdu, že i napriek tomu, že vo veci vykonával aj vlastné zistenia, žalobcov o výsledku týchto zistení do vydania napadnutého potvrdzujúceho uznesenia nevyrozumel, hoci bol k tomu povinný, neumožnil im vyjadriť sa k jeho zisteniam a tak konanie zaťažil vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Túto vadu namietali aj v súvislosti s nedoručením písomného vyjadrenia žalovanej zo 16. decembra 2011, čím došlo k stavu nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom v prospech žalovanej, popretím základných práv dovolateľov, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces. Podľa názoru dovolateľov rozhodnutia súdov nižších inštancií sú nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnené, došlo k pochybeniu - konaniu v rozpore s § 157 ods. 2, § 167 ods. 2 O.s.p. - teda v dôsledku ich nedostatočných a nepresvedčivých arbitrárne a ústavne nekonformných odôvodnení došlo k odňatiu dovolateľom možnosti konať pred súdom. Dovolatelia navrhli rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcov nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok; ďalej len C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalobcovia, ďalej aj dovolatelia) zastúpení v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 C.s.p., na základe ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti a právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 239 O.s.p v znení účinnom do 1. júla 2016.

7. Dovolanie žalobcov smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, boli uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovolanie žalobcov nesmeruje proti uzneseniu, ktoré je uvedené v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

8. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám, ktoré boli uvedené § 337 O.s.p. Žalobcovia poukazovali vo svojom dovolaní, že konanie je zaťažené vadou, ktorá bola uvedená v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., jej existencia však nevyšla v dovolacom konaní najavo.

9. Dovolatelia namietali, že súdy zaťažili konanie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom, keď konanie o ich nároku bolo súdom prvej inštancie zastavené z dôvodu prekážky litispendencie a toto rozhodnutie bolo odvolacím súdom potvrdené, tiež, že rozhodnutia súdov nižších stupňov neboli zákonným spôsobom odôvodnené. Odňatie možnosti konať pred súdom spájali s postupom odvolacieho súdu, i keď sám vo veci vykonával dokazovanie (zistenia) strany sporu s výsledkami neoboznámil. Zároveň namietali, že žalobkyni 2/ nebolo doručené písomné vyjadrenie žalovanej zo 16. decembra 2011 a že jej zákonným spôsobom nebolo doručené rozhodnutie odvolacieho súdu.

10. Podľa § 83 O.s.p. začatie konania bráni tomu, aby o tej istej veci prebiehalo na súde iné konanie. Podľa § 103 O.s.p., kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Podľa § 104 ods. 1 O.s.p., ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

11. V preskúmvanej veci pre záver, či došlo k odňatiu možnosti žalobcov konať pred súdom (zastavenie konania pre litispendenciu, ak pre takýto postup neboli splnené podmienky) bolo potrebné posúdiť, či žaloba, ktorá bola podaná 30. novembra 2009 na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 223/2009 predstavuje prekážku litispendencie, teda prekážku začatého konania vo vzťahu ku konaniu začatému neskôr na základe žaloby podanej 7. januára 2011 na Okresnom súde Bratislava I a vedenému pod sp. zn. 11 C 1/2011.

12. Súd nižších inštancií v súlade s vyššie uvedeným, pri zistení zhody v označení účastníkov sporu, predmetu sporu, skutkového a právneho základu, správne uzavreli, že v obidvoch sporoch sa žalobcovia (v súlade s § 9 zákona č. 514/2003 Z.z.) domáhajú nemajetkovej ujmy a v konaní skôr začatom aj náhrady ušlého zisku. Aj podľa názoru dovolacieho súdu uvedené ako aj výška uplatneného nároku nemôže mať vplyv pri posudzovaní vzniku prekážky litispendencie.

13. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že prekážka litispendencie, už začatého súdneho konania, bráni tomu, aby na súde prebiehali dve a viac konaní v tej istej veci. Táto prekážka vzniká, ak na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike je začaté ďalšie konanie, ktoré má rovnaké strany, rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti. Litispendencia je procesnou prekážkou, ktorá bráni tomu, aby o tej istej veci prebiehalo na súde iné konanie. Ak takéto konanie napriek tomu začne prebiehať, musí byť zastavené.

14. V preskúmvanej veci preto dovolatelia nedôvodne namietali, že im v dôsledku zastavenia konania bola odňatá možnosť pred súdom konať. O ich nároku bude konané a rozhodnuté v konaní vedenom na základe skôr podanej žaloby na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 223/2009.

15. Dovolatelia mali za to, že odvolací súd zaťažil konanie vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom, keď súdy rozhodnutie dostatočne neodôvodnili a nevysporiadali sa s ich námietkami, ktoré spochybňovali existenciu prekážky litispendencie.

16. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach uvádzal, že pre záver o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor strany, ktorá namieta, že sa súdy nižších

inšancií dopustili takej vady, rozhodujúcim je len záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

17. Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia jej procesných práv, priznaných jej v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

18. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (viď tiež II. ÚS 76/07).

19. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

20. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu neposkytuje žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny dôvod, aby na preskúmvanú vec bola aplikovaná druhá veta uvedeného stanoviska. Súdy svoje správne skutkové a právne závery náležite, v súlade s § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. odôvodnili, dostatočne sa vyporiadali s námietkami žalobcov, prezentovanými v priebehu prvostupňového ako aj odvolacieho konania, v súvislosti s posudzovaním jednej zo základných podmienok konania, prekážky prv začatého konania.

21. V preskúmvanej veci preto dovolatelia nedôvodne namietali, že im v dôsledku ich tvrdených nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozsudku bola odňatá možnosť pred súdom konať.

22. Dovolací súd, k tvrdeniam žalobcov ohľadne odvolacím súdom vykonávanému dokazovaniu bez

možnosti sa k nemu vyjadriť (§ 123 O.s.p.), poznamenáva, že obsah spisu uvedenému nenasvedčuje. Odvolací súd dokazovanie nevykonával, vychádzal z obsahu spisu, čo sám konštatuje v dôvodoch svojho rozhodnutia (str. 3 ods. 4) keď uvádza „Odvolací súd z obsahu spisu v posudzovanej veci zistil, že...“. K ďalším námietkam žalovanej zo 16. decembra 2011 bolo stranám sporu doručované na základe úpravy sudcu (pre spisovú kanceláriu súdu) z 10. decembra 2012. Podľa oznámenia doručovacej pošty zásielka adresovaná žalobkyni 2/ bola uložená na pošte z dôvodu, že v odbernej lehote nebola vyzdvihnutá. Obdobná situácia nastala aj v súvislosti s doručovaním dovolaní napadnutého uznesenia odvolacieho súdu žalobkyni 2/ (na základe pokynu dovolacieho súdu pre doručovaciu poštu).

23. Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcov nemožno vyvodiť z § 239 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobcov podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako procesne neprípustné odmietol.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.